

2005-2023 Yılları Arasında Türkiye'de Yapılan Matematik Dersi Öğretim Programı Değerlendirme Çalışmalarının Analizi: Sistemik Derleme

Analysis of Mathematics Curriculum Evaluation Studies Conducted in Turkey Between 2005-2023: A Systematic Review

Huriye Yavuzkan

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Doktora Programı, huriyeyavuzkan@gmail.com, Mersin/Türkiye.

ORCID: 0009-0004-5374-8458

Prof. Dr. Işıl Tanrıseven

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, isiltanriseven@mersin.edu.tr. Mersin/Türkiye.

ORCID: 0000-0001-5884-2807

ÖZET

Öğretim programlarının geliştirilmesi ve mevcut programların iyileştirilmesinde program değerlendirme çalışmaları büyük öneme sahiptir. Çalışmanın amacı 2005-2023 yılları arasında Türkiye'de yapılan Matematik Dersi Öğretim Programı Değerlendirme çalışmalarını yöntem, örneklem grupları, veri toplama araçları ve teknikleri, bulgular ve sonuçlar, kullanılan program değerlendirme modeli gibi yönlerden analiz etmek ve yapılan çalışmaları tek bir çatı altında toplayarak ileride yapılacak araştırma ve çalışmalara yön vermektir. Bu amaçla alan yazını bütüncül bir şekilde inceleme ve değerlendirme olanağı sunacağı için sistemik derleme yöntemi seçilmiştir. Araştırmaya "Google Akademik" ve "YÖK Tez" veri tabanları taranarak "matematik öğretim programı" ve "program değerlendirme" anahtar kelimeleri kullanılarak 2005-2023 yılları aralığında Türkiye'de yapılmış çalışmalar dâhil edilmiştir. Sistemik derleme çalışması araştırmacılar tarafından belirlenen dâhil etme ve hariç tutma kriterleri kapsamında belirlenen 1 doktora tezi 4 yüksek lisans tezi ve 14 makale olmak üzere 19 çalışma üzerinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi içerik analizi tekniği ile araştırmacılar tarafından hazırlanan veri özetleme formu ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada araştırma sorularına ilişkin bulgular beş başlık altında ele alınmış olup bunlar; program değerlendirme çalışmalarında kullanılan bilimsel araştırma yöntemleri, veri kaynağı olan paydaşlar, kullanılan veri toplama teknikleri, program değerlendirme çalışmalarından elde edilen sonuçlar ve kullanılan program değerlendirme modelleridir. Çalışmalarda en çok tarama yöntemi kullanılırken veri toplama aracı olarak görüşme formu, anket ve ölçeklerin sıklıkla kullanıldığı veri analizinde ise çoğunlukla betimsel istatistiklerden yararlanıldığı saptanmıştır. Ayrıca matematik öğretim program değerlendirme çalışmalarında sıklıkla öğretmen görüşlerine başvurulduğu görülmektedir. Çalışmalarda değerlendirilen programların çoğunda programın geneli hakkında olumlu görüşler yer almakta olup uygulamada birtakım zorluklarla karşılaşıldığı ifade edilmiştir. Tüm bunlar dikkate alındığında program değerlendirme çalışmalarının amacına ulaşabilmesi için nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birbirini destekleyecek şekilde mümkün olduğunca birlikte kullanılması, çalışmalarda birden fazla paydaşın dâhil edilerek sürecin çok yönlü bir şekilde ele alınarak yürütülmesi, sürecin betimlenmesi ve yorumlanması için birden fazla veri toplama aracı ve tekniğinin kullanılması, değerlendirme çalışmalarına sistemik bir çerçeve sağlayacak program değerlendirme modellerinin kullanılması ve değerlendirme sonuçlarına göre programın gözden geçirilmesi ve aksayan yönlerin düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Matematik öğretim programı, Program değerlendirme, Matematik öğretimi

ABSTRACT

Curriculum evaluation studies are of great importance in the development of curricula and improvement of existing curricula. The aim of this study is to analyse the Mathematics Curriculum Evaluation studies conducted in Turkey between 2005 and 2023 in terms of methods, sample groups, data collection tools and techniques, findings and results, curriculum evaluation model used, and to give direction to future research and studies by gathering the studies under a single roof. For this purpose, the systematic review method was chosen because it will provide the opportunity to examine and evaluate the literature in a holistic way. "Google Scholar" and "YÖK Thesis" databases were searched and the studies conducted in Turkey between the years 2005-2023 using the key words "mathematics curriculum" and "curriculum evaluation" were included in the study. The systematic review study was carried out on 19 studies, including 1 doctoral thesis, 4 master's theses and 14 articles, which were determined within the scope of the inclusion and exclusion criteria determined by the researchers. The data were analysed using the content analysis technique and the data summarisation form prepared by the researchers. In the study, the findings related to the research questions were discussed under five headings; scientific research method used in curriculum evaluation studies, stakeholders as data sources, data collection techniques used, results obtained from curriculum evaluation studies and curriculum evaluation models used. While the survey method was mostly used in the studies, it was found that interview forms, questionnaires and scales were frequently used as data collection tools and descriptive statistics were mostly used in data analysis. In addition, it is seen that teacher opinions are frequently

used in mathematics curriculum evaluation studies. In most of the programmes evaluated in the studies, there were positive opinions about the programme in general and it was stated that some difficulties were encountered in practice. Considering all these, it can be said that in order for curriculum evaluation studies to achieve their goals, qualitative and quantitative research methods should be used together as much as possible to support each other, the process should be carried out in a multidimensional way by involving more than one stake holder in the studies, more than one data collection tool and technique should be used to describe and interpret the process, curriculum evaluation models that will provide a systematic frame work for evaluation studies should be used, and the curriculum should be reviewed according to the evaluation results and the faulty aspects should be arranged.

Keywords: Mathematics curriculum, Curriculum evaluation, Mathematics teaching

1.GİRİŞ

Eğitim programları, öğrencilere gerekli bilgi ve becerileri kazandırmayı amaçlayarak onların toplumda etkin bir şekilde yer alabilmelerini sağlamaktadır. Eğitim programları, öğrencilere sadece akademik bilgi kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onların analitik düşünme, problem çözme ve eleştirel değerlendirme gibi hayati becerilerini de geliştirir. Bu nedenle, eğitim programlarının sürekli olarak güncellenmesi ve geliştirilmesi, toplumun ve bireylerin sürekli değişen ihtiyaçlarına yanıt vermek adına hayati öneme sahiptir.

Dinamik ve değişken yapıda olan eğitim programları (Erden,1998) çağın ihtiyaçlarına göre değişime uğramaktadır. Eğitim alanında meydana gelen gelişimlerden ilk etkilenen eğitim programları olmakta ve dolayısıyla bilimsel, teknolojik ilerlemeler eğitim programlarının sürekli gelişim ve değişim halinde olmasını gerektirmektedir (Bal, 2008; İlhan ve Aslaner, 2019). Bu ihtiyaçlar dikkate alındığında öğrencilerin gelecekteki akademik ve mesleki başarılarına temel oluşturmada matematik dersi öğretim programının ayrı bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Özellikle de ülkemizin PISA ve TIMSS gibi ulusal ve uluslararası sınavlarda matematik alanında elde ettiği sonuçlar matematik öğretim programlarının gözden geçirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır (Anıl vd., 2015; Taş vd., 2016). Bu bağlamda Türkiye’de matematik öğretim programlarını geliştirme çalışmaları 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 2005, 2009, 2015 ve 2017 yıllarında yapılmıştır (Singer,2018). Asıl köklü değişim ise 2005-2006 öğretim yılında uygulamaya konan matematik dersi öğretim programıdır (Altındağ ve Korkmaz,2019). Bu program ülkemizin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesini, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesini ve ortaya çıkan sonuçları da referans olarak kabul ederek, bütüncül ve eklettik programlar yaklaşımını benimseyen bir anlayışla, Matematik Öğretmenleri Ulusal Konseyi (NCTM)standartları benimsenerek hazırlanmıştır. Bu standartlar doğrultusunda program ezbercilikten uzak, yapısalcı öğrenme anlayışını benimseyen, kavramsal öğrenmeye, akıl yürütmeye ve problem çözmeye önem veren bir program olarak tasarlanmıştır (MEB, 2005). 2005 yılında uygulamaya konulan program, 2009 yılında yapılan küçük değişikliklerle yenilenmiştir. 2012 yılına gelindiğinde ise, ülkemizde 4+4+4 eğitim modeli benimsenmiş ve temel zorunlu eğitim uygulamasına geçiş yapılmıştır (Deveci ve Aykaç, 2020).5. sınıfların yer aldığı temel eğitim basamağının değiştirilmesiyle birlikte tüm sınıflarda okutulan derslere ait programlarda değişiklik meydana gelmiş, 2013'te uygulanan yeni programda, bireysel farklılıklar ve matematiksel düşünme yeteneği gibi konulara önem verilmiştir, Ayrıca özel durumu olan öğrencilerin eğitimi de dikkate alınmıştır (Deveci ve Aykaç, 2020). 2015 yılına gelindiğinde ilköğretimin dört yıl olarak ele alındığı yeni bir öğretim programı uygulamaya konulmuştur (MEB, 2015). Son olarak 2018 yılında yapılan çalışmayla, günümüzde uygulanan öğretim programları hayata geçirilmiştir. Bu program, önceki programlardan farklı olarak Türkiye Yeterlikler Çerçevesi’ni temel almaktadır (Deveci ve Aykaç, 2020).

Program geliştirme ve değerlendirme kavramları birbirinden ayrı düşünülemeyecek kadar iç içe olan, birbirini geliştiren ve tamamlayan bir döngünün elemanlarıdır. Program geliştirme çalışmaları değerlendirme çalışmaları olmadan eksik kalacaktır çünkü değişim ihtiyacını ortaya koymak, eksik ve işlemeyen yönlerin tespiti ve yeniliklerin gerekçelerini açıklayabilmek değerlendirme çalışmalarıyla mümkündür (Demirel, 1999). Program tasarımı bilimsel ilkeler doğrultusunda yapılır ancak geçerli olup olmadığına, ne derece etkili olduğuna karar vermek için

programın uygulanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir(Aksu,2008; Özdemir,2009).Bu yüzdendir ki eğitim ve öğretimin planlanması kadar değerlendirme çalışmaları da önemlidir çünkü planlanan bir sistemin başarısından söz edebilmek, etkililiği hakkında fikir sahibi olmak ancak ve ancak programın değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarının program geliştirme çalışmalarına etki etmesiyle mümkündür(Gözütok,2001).

Eğitim sisteminde teknolojik gelişmeler ile çağın getirdiği değişen öğrenme ve öğretme ihtiyaçlarına bağlı olarak meydana gelecek değişimler şüphesiz program geliştirme sürecini de etkilemektedir. Programın gücü geliştirme sürecinin sistemli ve planlı oluşu ile uygulama sürecinde öngörülemeyen birtakım sorunların tespit edilip, giderilmesine de bağlıdır. Bu durum program geliştirme çalışmaları kadar program değerlendirme çalışmalarının da ne derece önemli olduğunu açığa çıkarmaktadır. Alanyazında matematik öğretim programını değerlendiren çalışmalar bulunmaktadır. Buna karşın çalışma sayısı arttıkça hem uygulayıcılar hem de araştırmacılar için uygulamaların etkililiğini belirlemenin güçleştiği ve araştırmalar üstü çalışmalara ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir (Dibek ve Toptaş, 2023). Alanyazın incelendiğinde 2005- 2023 yılları arasında matematik öğretim programını değerlendiren çalışmaların yer aldığı bir sistematik derleme çalışmasının mevcut olmadığı görülmektedir.

Programların nitelikli hale getirilmesinde mevcut programların etkili bir şekilde değerlendirilmesi ve bu değerlendirmelerin sonuçlarının program geliştirme çalışmalarına ışık tutması önem taşımaktadır. Ülkemizde matematik öğretim programını değerlendiren çalışma sayısı sınırlıdır. Bu noktadan hareketle bu araştırmanın amacı 2005-2023 yılları arasında Türkiye’de yapılan Matematik Dersi Öğretim Programı Değerlendirme çalışmalarını sistematik derleme yöntemi ile incelemektir. Bu çalışmanın; alanyazındaki eksikliği gidermeye, matematik programını değerlendirmeye yönelik genel eğilimleri ve bu alandaki ihtiyaçları belirlemeye imkân taniyacağı ve ileride yapılacak olan çalışmalar için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu amaç doğrultusunda Türkiye’de 2005-2023 yılları arasında yapılan matematik dersi öğretim programı değerlendirme çalışmaları dikkate alındığında;

1. Çalışmalarda hangi bilimsel araştırma yöntemleri kullanılmıştır?
2. Çalışmalarda hangi paydaşlardan veri toplanmıştır?
3. Çalışmalarda kullanılan veri toplama teknikleri nelerdir?
4. Çalışmalardan elde edilen sonuçlar nelerdir?
5. Çalışmalarda program değerlendirme modelleri temel alınmış mıdır?

araştırma sorularına cevap aranmıştır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde evren ve örneklem, araştırmanın modeli ve verilerin toplanması, verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni;2005-2023 yılları arasında hazırlanmış matematik öğretim programını değerlendirmek amacıyla Türkiye’de yapılan 1’i doktora ve 4’ü yüksek lisanstezi olmak üzere 5 lisansüstü tez ve alanyazında yer alan 14 makaleden oluşmaktadır. Çalışmaların seçiminde araştırmacılar tarafından belirlenen dahil etme ve hariç turma kriterleri dikkate alınmıştır.

2.2. Araştırma Modeli ve Verilerin Toplanması

Bu araştırma Türkiye’de Ocak 2005-Aralık 2023 yılları arasında matematik programını değerlendirmeye yönelik çalışmaları analiz etmek amacıyla yapılan nitel bir çalışmadır. Çalışmada doküman incelemeye dayalı sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Sistematik derleme

araştırmacı tarafından belirlenen dâhil etme ve hariç tutma ölçütleri dikkate alınarak seçilen çalışmaların incelenmesi, açık ve tekrarlanabilir bir yöntemin benimsenmesi, amaçların bulguların sistematik bir biçimde sentez edilip sunulması şeklinde ifade edilebilir (Karaçam,2013; Bellibaş ve Gümüş, 2018).

Sistematik derleme; derlemenin tasarlanması, arama ve tarama ile derlemenin raporlaştırılması olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilir (Dibek ve Toptaş, 2023). Bu aşamalar doğrultusunda bu araştırmaya ait sistematik derleme süreci şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Sistematik derleme süreci

Şekil 1’de görüldüğü gibi bu araştırmada *derlemenin tasarlanması* aşamasında ilk olarak araştırma sorunu belirlenerek kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra araştırmacılar tarafından araştırmaya dâhil edilecek ve araştırma kapsamına alınmayacak çalışmaların belirlenmesi için ortak kriterler belirlenmiştir. Araştırmaya dâhil edilen ve araştırmanın dokümanlarını oluşturan çalışmaların seçiminde aşağıda yer alan ölçütler kullanılmıştır:

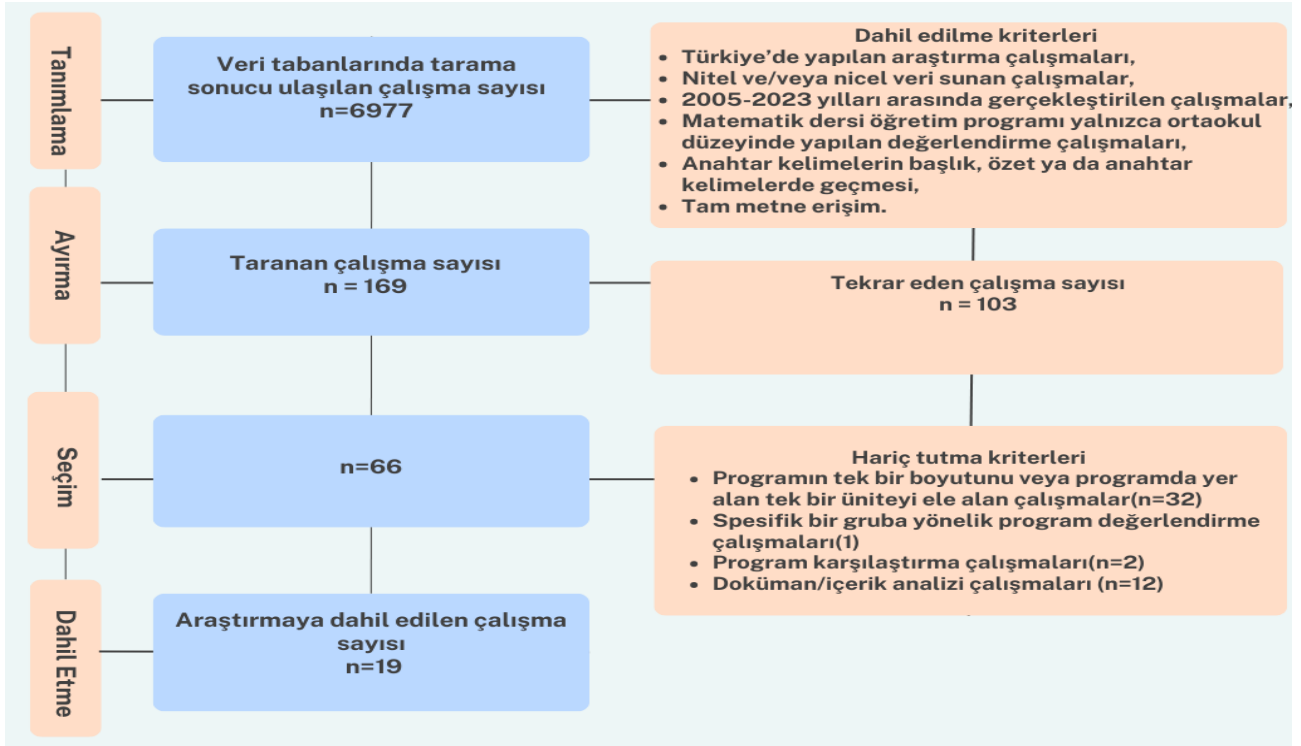
1. Türkiye’de yapılan araştırma çalışmaları,
2. Nitel ve/veya nicel veri sunan çalışmalar,
3. 2005-2023 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalar,
4. Matematik dersi öğretim programının değerlendirmesini yapan program değerlendirme araştırmaları,
5. Ortaokul düzeyinde yapılan matematik program değerlendirme çalışmaları,
6. Araştırma makalesi olarak yayınlanan makaleler veya tez olarak sunulan araştırmalar,
7. YÖK Tez ve Google Akademik arama ve indexleme motorları aracılığıyla ulaşılan çalışmalar,
8. Anahtar kelime olarak ‘matematik öğretim programı’ ve ‘program değerlendirme’ kelimelerinin aratılmasıyla erişilen çalışmalar
9. Anahtar kelimelerin başlık özet veya anahtar kelimelerde yer alması
10. Tam metine erişim sağlanabilmesi

Hariç tutma kriterleri belirlenirken tam metni indirilen çalışmalar detaylı bir şekilde incelenmiş olup matematik öğretim programının genel değerlendirmesini yapabilmek ve araştırma sonucunda genel bir yargıya ulaşılabilmek adına incelemeye alınacak çalışmaların amaçlarının benzer olmasına dikkat edilmiştir. Aynı zamanda program değerlendirme süreci programın farklı boyutlarını da kapsayan bir süreç olduğu için programın yalnızca bir boyutunu ele alan (içerik ya da ölçme değerlendirme boyutu gibi) çalışmalar araştırmanın dışında tutulmuş, konunun belirli bir bölümüne odaklanmış çalışmalar yerine hedeflenen programı kapsamlı bir şekilde değerlendiren çalışmalar örnekleme dâhil edilmiştir. Benzer şekilde yalnızca bir ünite ya da belirli bir konu üzerinde yapılan değerlendirme çalışmaları da araştırmanın dışında tutulmuştur. Ayrıca özel bir

grup ile yapılan (üstün zekâlı öğrenciler gibi) program değerlendirme çalışmaları programın genel değerlendirmesine yönelik sonuçlarda grubun özelliklerinden kaynaklı farklı sonuçlar oluşturacağı için araştırma dışında tutulmuştur. Doküman inceleme, içerik analizi gibi çalışmalar da sistematik derlemeye alınmamıştır.

Sistematik derleme planlı ve aşamalı olarak yürütülen bir süreç olup süreçte kullanılacak yöntemlere dair ortak bir yaklaşım sergilemek ve yanlılığın önüne geçmek için derleme başında protokolün belirlenmesi önemlidir (Dibek ve Toptaş, 2023). Bu amaçla PRISMA protokolü ve kriterler dikkate alınarak sistematik derlemeye dâhil edilen çalışmalara ait akış şeması oluşturulmuş ve Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Sistematik derlemeye dâhil edilen çalışmalara ait akış şeması

Arama stratejisi sayesinde aranacak olan kaynaklar ve aramanın nasıl yapılacağı detaylandırılmakta, en yaygın veri tabanı seçilerek arama çalışmalarının yapılması planlanmaktadır (Dibek ve Toptaş, 2023). Çalışmada yaygın kullanılan veri tabanı olduğu için YÖK Tez ve Google Akademik arama motorları tercih edilmiştir.

Arama ve tarama aşamasında YÖK Tez ve Google Akademik arama motorlarına “matematik öğretim programı” ve “program değerlendirme” anahtar kelimeleri yazılarak çıkan çalışmalar listelenmiştir. Daha sonra dâhil etme kriterleri kapsamında yıl sınırlaması yapılarak çalışmalar belirlenmiştir. Kalan çalışmalar belirlenen kriterler doğrultusunda sürece dâhil edildiğinde 169 çalışmanın özetleri taranarak tam metinlerine erişim sağlanmıştır. Bu aşamada tekrar eden çalışmalar belirlenerek kapsam dışında tutulmuştur. Araştırmacılar tarafından belirlenmiş olan hariç tutma kriterleri de göz önünde bulundurularak araştırmaların tam metinleri detaylı bir şekilde tarandığında sistematik derlemeye dâhil edilecek 19 çalışma belirlenmiştir. Sistematik derlemeye dâhil edilen çalışmalar Ek 1’de verilmiştir.

DerlemeninRaporlaştırılması aşamasında sistematik derlemeye dâhil edilen çalışmalar araştırmacılar tarafından ayrı ayrı taranarak geliştirilen veri özetleme formuna yerleştirilmiş ve araştırmaların niteliklerinin değerlendirmesi yapılmıştır ve dâhil edilen çalışmaların niteliklerinin derlemeye dâhil edilmeye uygun olduğu belirlenmiştir. Daha sonra araştırmacılar tarafından tema

ve kodlar belirlenerek güvenilirliğin sağlanması için araştırmacılar arası kodlama kontrolü yapıldıktan sonra 2 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Belirlenen tema ve kodlar ve bu kodlara ait frekanslar yerleştirildikten sonra elde edilen verilerin sentezlenmesi sağlanarak program değerlendirme çalışmalarıyla ilgili genel bir yargıya ulaşılmıştır Raporlaştırmadan önce olası değerişimlere karşı alanyazının tekrardan kontrolü sağlanmış ve mevcut bilgilerle sahip olunan bakış açısıyla çalışmalar gözden geçirilmiştir. Farklı bir çalışmaya rastlanmadığı için elde edilen bulgular doğrultusunda sistematik derleme raporlaştırılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmanın analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, verilerin daha ayrıntılı incelenerek bu verileri açıklayan kavram, kategori ve temalara ulaşılmasını başka bir ifadeyle birbirine benzeyen ve ilişkili olan kod ve temalar dikkate alınarak yorumlama yapılmasını gerektirir (Baltacı,2019). İçerik analizinin, büyük miktarda veriyi yapılandırılmış ve sistematik bir şekilde inceleme imkânı sunması, objektif ve tekrarlanabilir bir analiz yöntemi sağlaması gibi çeşitli avantajları bulunmaktadır (Krippendorff, 2019). Karaçam'a (2013) göre sistematik derlemeleri değerli kılan özellikler arasında kapsamlı ve tekrar edilebilir olma özellikleri yer almakta olup kullanılan veri analiz tekniği bu amaca hizmet etmektedir.

Araştırmacılar tarafından sistematik derlemeye dâhil edilen 19 çalışmanın analizini yaparken verileri sistemli ve detaylı incelemek amacıyla araştırmacılar tarafından "Veri Özetleme Formu" hazırlanmıştır. Araştırma alt problemleri doğrultusunda oluşturulan veri özetleme formunda; çalışmanın yazarları ve yayınlanma yılı, çalışmanın amacı, yöntemi, örneklem, veri toplama araçları, bulgular ve sonuçlar, program değerlendirme modeli kriterlerinin yer alması kararlaştırılmıştır. Veri özetleme formuna eğitim programları ve öğretim alanında iki uzmanın görüşüne başvurularak son şekli verilmiştir. Çalışmalar forma kronolojik sıraya göre eklenmiş olup dokümanlar içerik analizi tekniği ile analiz edilirken bu formda yer alan başlıklara göre analiz edilmiştir.

Araştırmalarda güvenilirlik elde edilen veriler üzerinde birden fazla araştırmacının analizi sonucundaki tutarlılıktır (Creswell, 2012). Güvenirliği sağlamak için de tema ve kodların belirlenmesinde eğitim programları ve öğretim alanında bir profesör ve doktora yapmakta olan bir matematik öğretmeni olmak üzere 2 uzmanın görüşü alınmıştır. Araştırmada geçerliğin sağlanması için sistematik derleme süreci detaylı olarak açıklanmış olup araştırmacılar tarafından elde edilen bulgulara açık bir şekilde yer verilmiştir.

3. BULGULAR

Sistematik derlemede yer alan araştırma sorularına ait bulgular beş başlıkta toplanmıştır. Bu başlıklar dikkate alınarak çalışmaların incelenmesi sonucunda oluşturulan tema, kod ve frekanslar tablolar ve grafikler halinde sunulmuştur. Araştırmacıların kullandığı araştırma yöntemleri incelendiğinde; nicel, nitel ve karma araştırma yöntemlerine yer verildiği görülmektedir. Araştırmada kullanılan yöntemlere ve desenlere ait frekans ve yüzdeler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaların araştırma yöntemine göre dağılımı

Temalar	Kodlar	Frekans(<i>f</i>)	Yüzde(%)
Nicel	Tarama(Survey)	10	53
	Durum çalışması	4	22
Nitel	Olgubilim (Fenomenoloji)	1	5
	Keşfedici ardışık desen	1	5
Karma	Eşzamanlı baskın durum kısmi karma desen	1	5
	Zenginleştirilmiş desen	1	5
	Desen belirtilmemiş	1	5

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yarısından fazlasında nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanıldığı görülmektedir. Tarama yönteminden sonra en çok kullanılan yöntem durum çalışmasıdır. İncelenen araştırmalarda en az karma yöntem araştırmalarına dayalı program değerlendirme çalışmaları yapıldığı görülmektedir. Program değerlendirme çalışmalarında veri kaynağı olarak başvurulan paydaşlara ilişkin bulgular Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaların veri kaynağı olan paydaşlara göre dağılımı

Kodlar	Frekans(<i>f</i>)	Yüzde (%)
Öğretmen	13	68,4
Öğretmen ve öğrenci	3	16
Öğretmen ve matematik eğitim uzmanı	1	5,2
Öğretmen öğrenci ve idareciler	1	5,2
Öğretmen öğrenci idareciler ve müfettişler	1	5,2

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya dâhil edilen araştırmaların büyük çoğunluğunda (%68,4) yalnızca öğretmenlerden veri toplandığı görülmektedir. En az üç paydaşın yer aldığı çalışma sayısı oran olarak oldukça düşüktür (%10,4). Çalışmalarda kullanılan veri toplama tekniklerine ait bulgular tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaların veri toplama tekniklerine göre dağılımı

Temalar	Kodlar	Frekanslar(<i>f</i>)*
Ölçek	Program değerlendirme ölçeği	5
	Programa yönelik görüş belirleme ölçeği	1
	Yöntem belirleme ölçeği	1
	Matematiğe yönelik tutum ölçeği	1
Anket	Program değerlendirme anketi	2
	Program hakkında görüş/bilgi toplama anketi	1
	Program uygulanabilirlik anketi	2
	Matematik dersi ile ilgili düşünceler anketi	1
	Açık uçlu sorular	1
Görüşme Formu	Öğretmen görüşme formu	10

	Uzman görüşme formu	1
	Müdür görüşme formu	1
	Öğrenci görüşme formu	1
Doküman inceleme Formu	Öğretim programı inceleme formu	1
	Öğretim programı değerlendirme formu	1
Test	Matematik başarı testi	3
	Ön-koşul Öğrenmeler Testi	1
	Problem Çözme Testi	1

* Çalışmalarda kullanılan ölçme aracı sayısının birden fazla olduğu durumlar olduğu için toplam frekans ve çalışma sayısı farklılık göstermektedir.

Tablo 3 incelendiğinde program değerlendirme çalışmalarında ölçek, anket görüşme formu, doküman inceleme formu ve testlerden yararlandığı görülmektedir. İncelenen çalışmalarda en fazla kullanılan ölçme aracı öğretmen görüşme formları ($f = 10$) olmuştur. Çalışmaların çoğunda veri toplama aracı olarak görüşme formlarından ($f = 13$) daha sonra ise ölçek ($f = 8$) ve anketlerden ($f = 7$) yararlanılmıştır. Test ($f = 5$) ise en az kullanılan ölçme aracı olmuştur. Araştırmacılar tarafından çalışmaya dâhil edilen araştırmaların bulgu ve sonuçları tek tek analiz edilerek en çok tekrar eden kavramlar ve çalışma sonuçları için beş tema oluşturulmuştur. Bu temalar ve temalara ait kodlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Program değerlendirme çalışmalarından elde edilen sonuçlar

Temalar	Kodlar	Frekanslar		
		Olumlu	Olumsuz	Kararsız
Kazanım	Öğrenci gelişim seviyesine uygunluk	13	1	
	Açık, anlaşılır olma	10	2	1
	Programın genel amaçlarıyla uygunluk	10	1	
	İletişim ve problem çözme becerilerini geliştirme	9	4	
	Aşamalılık	8	1	
	Programın tutum değiştirmede etkililiği	3	1	
İçerik	Kazanıma uygunluk	10		
	Öğrenci ihtiyaçlarına cevap verme	12	1	
	Disiplinler arası etkileşim uygun olma	4		
	Güncel, ilgi çekici ve merak uyandırıcı olma	10	1	1
	Sarmal yaklaşıma uygun olma	11	1	
Eğitim Durumları	Okulların fiziki özellikleri, altyapısına uygun olma	2	13	1
	Sınıf ortamında uygulanabilir olması	1	12	2
	Öğrenci seviyesine uygunluk	7	3	
	Ayrılan sürenin yeterliliği	1	9	2
	Aktif katılıma olanak sağlama	5	5	

Sınama durumları	Kazanıma uygunluğu	5	3	2
	Uygulanabilirliği	2	8	3
	Öğrenci başarısını ölçmeye uygunluk	3	4	1
	Farklı ölçme değerlendirme araçları	5	6	
Programın genel değerlendirmesi	Program geneli hakkında görüşler	8	1	5
	Programın uygulama süreci hakkında görüşler	1	10	3

Tablo 4'te yer alan kazanım teması incelendiğinde program değerlendirme çalışmalarında kazanım ile belirtilen görüşlerin büyük çoğunluğunun olumlu olduğu görülmektedir. Kodlar dikkate alındığında kazanımların öğrenci gelişim seviyesine uygunluğu ile ilgili çalışmaların çoğunda olumlu görüş bildirilmiştir ($f = 13$). Bir çalışmada ise bazı kazanımların öğrenci seviyesinin üzerinde olduğuna yönelik olumsuz görüş bildirilmiştir. Programda kazanım ayrımlarının net, kazanımların açık ve anlaşılır olduğunu bildiren çalışmalar ($f = 10$), kazanımların yeterince açık ve anlaşılır tanımlanmadığı şeklinde görüşlerin yer aldığı çalışmalardan ($f = 2$) fazladır. Yalnızca bir çalışmada görüş bildirenlerin çoğu kararsız kaldıklarını ifade etmiştir. Kazanımların programın genel amaçlarıyla uygunluğu konusunda ise çalışmaların çoğu olumlu görüş bildirmiş olup ($f = 10$) olumsuz görüş bildiren bir çalışma mevcuttur. Programda yer alan kazanımların iletişim ve problem çözme becerilerini geliştirdiği konusunda olumlu görüşlerin yer aldığı çalışma sayısı ($f = 9$), olumsuz görüşlerin yer aldığı çalışma sayısından fazladır ($f = 4$). Programın tutum değişikliği üzerindeki etkisini inceleyen yalnızca 4 çalışma yer almaktadır. Bu çalışmalardan 3 tanesi değişen programın tutum değiştirmede etkili olduğu bir çalışma ise etkili olmadığı sonucuna yer vermiştir.

İçerik temasına ait kodlar 5 başlık altında toplanmıştır. Programda yer alan içeriklerin kazanım ifadeleriyle tutarlı olduğu yönünde bulgulara sahip çalışmalar sayıca fazladır ($f = 10$). Çalışmaların çoğunda içeriğin öğrenci ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve seviyeye uygun olduğu ifadesi yer almaktadır ($f = 12$). Bir çalışmada ise içeriğin işlevsel olmadığı bildirilmiştir. İçeriğin farklı disiplinlerle etkileşime uygun olduğu hakkında sonuçları olan çalışmalar bulunmaktadır ($f = 4$). İçeriğin günlük hayatla ilişkili, öğrencide merak ve ilgi uyandıran, güncel olduğunu belirten çalışmalar da sayıca fazladır ($f = 10$). Değerlendirme çalışmalarının birinde ise bulgular arasında içeriğin öğrencilerin ilgisini çekmediği görüşü yer almaktadır. Matematik içeriklerinin sarmal bir yapıda olduğu şeklinde görüş bildirilen çalışmaların sayısı ($f = 10$), olumsuz görüş bildiren çalışma sayısından fazladır ($f = 1$).

Eğitim durumları temasına ait kodlar 5 başlık altında toplanmıştır. Öğretim programının uygulama kısmında yer alan kazanımların gerçekleştirilmesini sağlayacak etkinliklerin, öğrenme ortamlarının okulların fiziki özellikleri ve altyapısına uygun olması konusunda az sayıda çalışma olumlu görüş bildirmiştir ($f = 2$). Çalışmaların çoğu programın uygulanması için okulların fiziki altyapısının, mevcut araç gereçlerinin uygun olmadığı görüşüne ulaşmıştır ($f = 13$). Programda önerilen öğretim yöntem ve tekniklerinin sınıf ortamında uygulanabilir olduğunu ifade eden bir çalışma mevcuttur ancak pek çok çalışmada farklı yöntem ve tekniklerin uygulanmasında güçlük çekildiği ifade edilmiştir ($f = 12$). Programda önerilen öğrenme öğretme etkinliklerinin öğrenci seviyesine uygunluğu konusunda çalışmalardan bazıları ($f = 7$) olumlu görüş bildirirken bazıları ise seviyeye uygun olmadığı sonucuna ulaşmıştır ($f = 3$). Programda belirtilen etkinlik ve

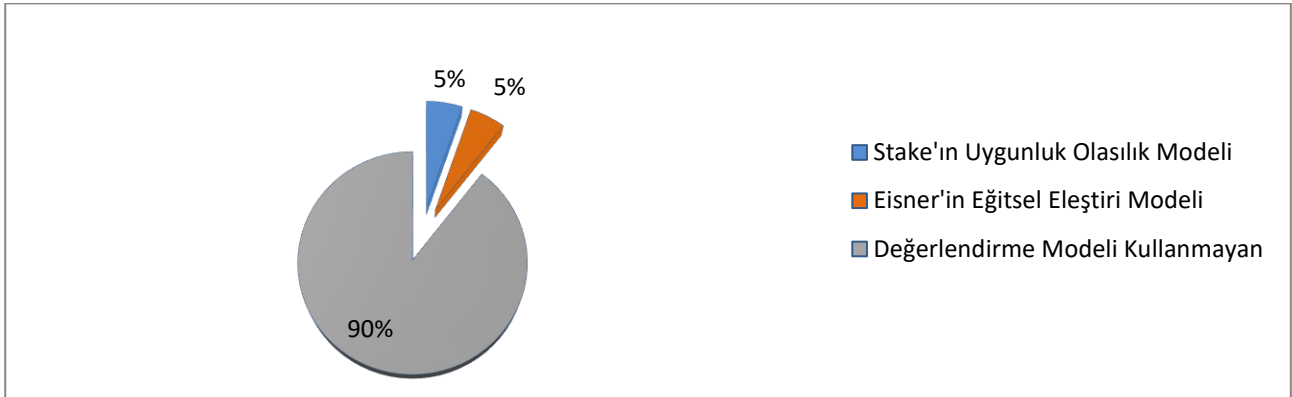
kazanımları gerçekleştirmek için sürenin yeterli olmadığını belirten çalışmalar sayıca fazladır ($f = 9$). Programda yer alan etkinliklerin öğrencilerin aktif katılımına olanak sağlaması konusunda olumlu bulgular kadar ($f = 5$) olumsuz bulgular da mevcuttur ($f = 5$).

Sınama durumları temasına ait kodlar 4 başlık altında toplanmıştır. Çalışmalar içinde programda önerilen ölçme değerlendirme araçlarının nitelik olarak uygun bulunduğu çalışmalar ($f = 5$) olumsuz görüş bildiren çalışmalardan sayıca fazladır ($f = 3$). Programda yer alan ölçme değerlendirme araçlarının öğretim ortamlarında uygulanabilir olduğunu belirten bir çalışma olmasına karşın olumsuz görüş bildiren çalışma sayıca fazladır ($f = 8$). Kararsız görüşlerin olduğu çalışmalar da mevcuttur ($f = 3$). Ölçme değerlendirme araçlarının öğrenci başarısını ölçmeye ve öğrenci düzeyine uygun olduğu görüşünde olan çalışmalar vardır ($f = 3$). Olumsuz görüşte bulunan çalışmalardan bazılarında programda yer alan ölçme araçlarının üst düzey becerileri ölçmekte yetersiz olduğu belirtilmiştir ($f = 4$). Programda farklı ölçme değerlendirme araçlarına yer verildiği ve bu araçların süreçte kullanımının mümkün olduğunu bildiren çalışmalar yer almaktadır ($f = 5$). Bazı çalışmalarda ise geleneksel yöntemleri kullanmanın kolay olması, merkezi sınava yönelik beklentilerden dolayı yeterli zamanın olmaması gibi sebeplerden ötürü farklı ölçme değerlendirme araçlarına yer verilmesinin zor olduğunu belirtilmiştir ($f = 6$).

İncelenen çalışmaların programın geneli hakkında yer verdikleri bulgular dikkate alındığında; çalışmalarda programın geneli ile ilgili olumlu görüşlerin fazla olduğu ($f = 8$), yalnızca bir çalışmada ise olumsuz görüşe yer verildiği görülmektedir. Programın uygulama sürecine yönelik olumsuz görüşler ise sayıca fazladır ($f = 10$).

Program değerlendirme çalışmalarında program değerlendirme modellerinin temel alınmasına ilişkin Bulgular Şekil 3'de gösterilmiştir.

Şekil 3. Araştırmaların değerlendirme modeli kullanımına göre dağılımları

Şekil 1 incelendiğinde sistematik derlemeye dâhil edilen çalışmaların % 90'ında program değerlendirme modeli kullanılmadığı görülmektedir. Yalnızca 2 çalışma program değerlendirme modeliyle yürütülmüş olup kullanılan modeller; Stake'in Uygunluk Olasılık Modeli ve Eisner'in Eğitsel Eleştiri Modelidir.

4. SONUÇ

Türkiye'de 2005-2023 yılları arasında yapılmış olan program değerlendirme çalışmaları dikkate alınarak matematik öğretim programının eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, program değerlendirme çalışmalarında en çok nicel araştırma yöntemleri arasında yer alan tarama yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir.

Veri kaynağı olan paydaşlar açısından çalışmalar analiz edildiğinde matematik öğretim programı değerlendirme çalışmalarında %68,4 oranla en çok öğretmen görüşlerinden yararlanıldığı

belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuca göre matematik programı değerlendirme çalışmalarında en fazla kullanılan ölçme aracı ise öğretmen görüşme formudur.

Çalışmalardan elde edilen bulgular dikkate alındığında kazanım ve içerik temasına ait görüşlerin çoğunlukla olumlu olduğu, incelenen programların kazanımlar açısından değerlendirildiğinde yeterli olduğu tespit edilmiştir. Kazanım temasında en fazla tekrar eden olumlu görüşler arasında “öğrenci gelişim seviyesine uygun olma”, “açık anlaşılır olma”, “programın genel amaçlarıyla uygunluk” yer alırken içerik temasında ise “öğrenci ihtiyaçlarına cevap verme”, “sarmal yaklaşıma uygun olma”, “güncel ilgi çekici, merak uyandırıcı olma” ve “kazanıma uygunluk” yer almaktadır.

Eğitim durumları ve sınav durumları açısından programlar hakkında olumsuz görüşlerin olumlu görüşlere göre fazlaştığı belirlenmiştir. Eğitim durumlarında öne çıkan olumsuz görüşler arasında okulların fiziki özellikleri ve altyapısının uygun olmaması, öğretim yöntemlerinin sınıf ortamında uygulanabilir olmaması, etkinlik ve kazanımları gerçekleştirmek için ayrılan sürenin yetersizliği yer alırken sınav durumlarında ise ölçme değerlendirme araçlarının kullanılabilirliği hakkında olumsuz görüşler ön plana çıkmaktadır.

Programın genel olarak değerlendirmesi yapıldığında çalışmaların büyük çoğunluğunda programın geneli hakkında olumlu görüş bildirildiğiancak uygulamada birtakım sorunlarla karşılaşıldığı görülmüştür.

Çalışma kapsamında program değerlendirme modeli kullanılan çalışma oranının oldukça düşük (%10) olduğu sonucu elde edilmiştir.

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen bulgular dikkate alındığında program değerlendirme çalışmalarının çoğunda tarama modeli kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Karasar (2015)' a göre tarama modellerinde araştırmaya konu olan durum, olay ya da nesne olduğu gibi betimlenir, kendi koşulları içinde herhangi bir değiştirme ya da etkileme yapılmadan tanımlanmaya çalışılırken aynı zamanda evren hakkında genel bir yargıya varmak amaçlanır. Bu anlamda uygulama sürecindeki mevcut durumu bulunduğu koşullar içinde ele alma ve inceleme imkânı sağlaması, büyük gruplar üzerinde çalışmaya olanak sağlaması ve genellenebilir olması gibi avantajlarından dolayı program değerlendirme çalışmalarında tarama yönteminin tercih edildiği söylenebilir. Koç (2016), çalışmasında incelediği değerlendirme çalışmalarının yarısından fazlasında nicel yöntemlerden faydalandığı bulgusuna ulaşmıştır ve bu sonuç çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Buna karşın Akıncıoğlu ve Köse (2021) inceledikleri değerlendirme çalışmalarının çoğunda karma yöntem kullanıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Bunun nedeni olarak da çalışmalarda seçilen yıl aralığının farklı olması ve dolayısıyla çalışmaya dâhil edilen değerlendirme çalışmalarının farklı olması gösterilebilir. Bununla birlikte karma yöntem çalışmaları program değerlendirme sürecinde nicel olarak elde edilen bulguların detaylı bir şekilde incelenmesine, ortaya çıkan sonuçların altında yatan nedenlerin irdelenmesine ve program hakkında derinlemesine bilgi alınabilmesine imkân sağlar. Bu nedenle program değerlendirme çalışmalarında nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılmasının, çalışmaların niteliğini arttıracığı düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen veri kaynağı olan paydaş olarak en fazla öğretmen görüşünden yararlanıldığı bulgusunun Koç'un (2016), Aslan ve Sağlam'ın (2015) yapmış olduğu çalışmada elde ettiği bulgularla örtüştüğü görülmüştür. Koç (2016) yapmış olduğu çalışmada program değerlendirme çalışmalarında veri kaynağı olarak %63 'lük çoğunlukla öğretmen görüşlerinden yararlanıldığını tespit ederken, Aslan ve Sağlam (2015) çalışmasında bu oranı %58,6 olarak tespit etmiştir. Programın yürütülmesinde en önemli paydaşlardan biri öğretmenler olduğu için değerlendirme çalışmalarında en çok öğretmenlerin görüşlerine başvurulduğu düşünülebilir ancak program değerlendirmenin çok yönlü bir şekilde yürütülebilmesi ve farklı bakış açılarıyla

sürecin incelenmesi için çok sayıda paydaşın sürece dâhil edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca Brandon (1998) program paydaşlarının değerlendirmeye katılmasının ve süreçteki etkileşimlerinin araştırmanın geçerliğini artırdığını öne sürmektedir. Dolayısıyla, araştırmacılara, süreci çok yönlü bir şekilde ele almak için birden fazla paydaşın dâhil edildiği çalışmalar yapmaları önerilebilir.

Araştırmada incelenen değerlendirme çalışmalarında en çok öğretmenlerin görüşlerine yer verilen çalışmaların yer alması, en fazla kullanılan veri toplama aracının da öğretmen görüşme formu olmasıyla örtüşmektedir. Görüşme yönteminin esneklik ve derinlemesine bilgi sağlama gibi güçlü yönleri program değerlendirme sürecinde görüşme formlarının fazla tercih edilmesinin sebepleri arasında gösterilebilmektedir. Görüşme formlarından sonra en fazla kullanılan ölçme araçları sırasıyla ölçek ve anketlerdir. Alanyazında ise program değerlendirmede en fazla kullanılan ölçme araçlarının anket olduğu bulgularına sahip çalışmalar mevcuttur (Kablan, 2011; Ozan ve Köse, 2014; Aslan ve Sağlam, 2015; Koç, 2016) Bu durum anketlerin büyük gruplarda kolay uygulanabilir olması ile açıklanabilmektedir. Çalışmalarda hem nicel verilerin hem nitel verilerin toplanabilmesi için farklı veri toplama araçlarına yer verilmesi oldukça önemlidir çünkü program değerlendirme çalışmalarından elde edilen sonuçlar kadar bu sonuçların gerekçelerini inceleyebilmek ve süreç sonunda bir yargıya vararak önerilerde bulunabilmek de önemlidir. Bu yüzden çalışmalarda farklı veri toplama araçlarından yararlanmak elde edilen bulguların değeri açısından dikkate alınması gereken bir konu olarak görülmektedir (Yapıcıoğlu vd., 2016).

Kazanım ve içerik teması açısından bakıldığında Kablan'ın (2011) ilköğretim matematik programlarının değerlendirilmesine yönelik araştırmaları analiz ettiği çalışmasında programın "öğrencilerin aktif katılımını sağladığına" ve "matematik dersine karşı ilgi ve dikkati artırdığına" dair elde ettiği bulgular çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Eğitim ve sınav durumları teması açısından bakıldığında çalışmanın bulguları alanyazında yer alan çalışmaların bulgularıyla benzeşmektedir. Kablan'ın (2011) 41 araştırmayı dâhil ettiği çalışmasında, öğretmenlerin matematik öğretim programıyla ilgili en sık belirttikleri olumsuz görüşler; yapı, araç, malzeme ve materyal eksikliği, öğretmenlerin bilgi ve beceri yetersizliği, süre yetersizliği ve yeni ölçme-değerlendirme yöntemlerinin etkililiği konusundaki kuşku ve şüphelerdir. Benzer şekilde, Akıncıoğlu ve Köse (2021) tarafından incelenen çalışmalarda, programın niteliği ile ilgili olumsuz görüşlerin çoğunlukla amaca hizmet etme, fiziki imkânlar, program içeriklerinin niteliği, araç-gereç ve materyallerin niteliği, ölçme ve değerlendirme niteliği ve öğrenim süresi başlıkları altında toplandığı bulunmuştur. Bu durum program hakkındaki olumsuz görüşlerin çoğunlukla ortak nedenlerden kaynaklandığını gözler önüne sermektedir.

Programın genel değerlendirmesi açısından Koç (2016) ilköğretim programlarının değerlendirmesine yönelik lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında öğrenme öğretme süreçleri ve öğrencilerden kaynaklı olarak uygulamada birtakım aksaklıkların meydana geldiği sonucuna ulaşmıştır. Akıncıoğlu ve Köse (2021) ise inceledikleri çalışmalarda uygulamada karşılaşılan sorunların çoğunlukla fiziki imkânların yetersizliği ve uygulanan ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin niteliğine ilişkin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kablan, (2011) yaptığı çalışmada programın uygulanmasında yaşanan aksaklıkların uygulayıcı, zaman ve araç gereç yetersizliğinden kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular çalışmadan elde edilen bulgularla benzeşmektedir.

Program değerlendirme çalışmalarının sistemli bir şekilde yürütülmesi açısından değerlendirme modeli kullanımı gereklidir. Ayrıca program değerlendirme çalışmalarında program değerlendirme modellerinden faydalanmak yapılacak araştırmalarının niteliğini artırmada oldukça önemlidir (Yapıcıoğlu vd., 2016). Çalışmada program değerlendirme modeli kullanılan çalışma sayısı oldukça azdır ve alanyazında bu çalışmanın sonucunu destekler nitelikte çalışmalara rastlanmıştır (Gökmenoğlu, 2014; Aslan ve Sağlam, 2015; Kurt ve Erdoğan, 2015; Yapıcıoğlu vd., 2016; Akıncıoğlu ve Köse, 2021). Program değerlendirme çalışmalarının eğilimleri ve

sorunlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada Yapıcıoğlu vd. (2016), modele dayalı olmadan gerçekleştirilen değerlendirme süreçlerinin Türkiye’de program değerlendirme çalışmalarının önemli sorunları arasında olduğunu belirlemişlerdir. Bu yüzden yapılacak değerlendirme çalışmalarında amaca uygun değerlendirme modellerinin kullanılmasının süreci daha sistematik hale getireceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akıncı, M.,& Köse, E. (2021). “ResearchTrendsof Program EvaluationStudiesConductedBetween 2010-2019 in Turkey”, CukurovaUniversityFaculty of EducationJournal, 50 (1), 77-120.<https://dergipark.org.tr/en/pub/cuefd/issue/59484/688142>
- Aktaş, M. C. (2013). “Yeni Matematik Öğretim Programları İle İlgili Araştırmalar İçin 5n-1k: Lisansüstü Tezler”, Millî Eğitim Dergisi, 43(197), 209-227.<https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36167/406568>
- Albayrak, M. (2017). “1990 Ve 2017 İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(3), 685-701.<https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59420/853410>
- Anıl, D., Özkan, Y.Ö. ve Demir, E. (2015). “PISA-2012 Araştırması Ulusal Nihai Rapor”, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.<https://avesis.ankara.edu.tr>
- Aslan, M. ve Sağlam, M. (2015). “Türkiye’de 2005-2014 Yılları Arasında Yapılan Program Değerlendirme Tezlerinin Metodolojik Açından İncelenmesi”, Üçüncü Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi Bildiri Özeti Kitabı, Çukurova Üniversitesi, Adana.<https://www.researchgate.net/publication/330468039>
- Bal, A.P. (2008). “Yeni İlköğretim Matematik Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(1), 53-68.<https://dergipark.org.tr/en/pub/cusosbil/issue/4378/60009>
- Baltacı, A. (2019). “Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?”, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388.<https://dergipark.org.tr/en/pub/aeusbed/article/598299>
- Bellibaş, M. Ş. Ve Gümüş, S. (2018). “Eğitim Yönetiminde Sistemik Derleme Çalışmaları”, (Edt. K. Beycioğlu, N. Özer ve Y. Kondakçı), Eğitim Yönetiminde Araştırma, ss. 507-508, Pegem Akademi, Ankara.<https://www.researchgate.net/publication/330912472>
- Brandon, P.R. (1998). “StakeholderParticipationforthePurpose of HelpingEnsureEvaluationvalidity: BridgingtheGapBetweenCollaborativeandNon-collaborativeEvaluations”, AmericanJournal of Evaluation, 19(3), 325-337.<https://www.researchgate.net/publication/228707430>
- Creswell, J.W. (2012). QualitativeInquiryandResearchDesign: ChoosingAmongFiveTraditions, Sage Publications, ThousandOaks, CA.
- Demirel, Ö. (1999). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

- Deveci, Ö.,& Aykaç, N. (2020). “Türkiye Cumhuriyeti’nde Uygulanan İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20(3), 1512-1532.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/56791/547848>
- Dibek, M.İ.,& Toptaş, B. (2023). “Bütün Parçaların Toplamından Daha Fazladır: Eğitim Bilimlerinde Sistemik Derleme Nasıl Yazılır?”, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(3), 538-550.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/erziefd/issue/79570/1176257>
- Erden, M. (1998). Eğitimde Program Değerlendirme (5.Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Gökmenoğlu, T. (2014). “Geniş Açık: Modeller ve Yaklaşımlar Açısından Türkiye’de Program Değerlendirme Çalışmaları”, Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi, 4(7), 55-70.<https://www.researchgate.net/publication/271394842>
- Gözütok, D. (2001). “Program Değerlendirme”. (Ed. Mehmet Gültekin). Öğretimde Planlama Ve Değerlendirme. (175-190). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- İlhan, A.,& Aslaner, R. (2019). “2005’ten 2018’e Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 46(46), 394-415.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/45342/452646>
- Kablan, Z. (2011). “İlköğretim Matematik Öğretim Programının Değerlendirilmesine Yönelik Araştırmaların Analizi”, İlköğretim Online, 10(3), 1160-1177.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8591/106802>
- Karaçam Z. (2013). “Sistemik Derleme Metodolojisi: Sistemik Derleme Hazırlamak İçin Bir Rehber”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(1), 26-33.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfed/issue/46815/587078>
- Karasar, N. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (28. Basım), Nobel Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Koç, E. S. (2016). “Türkiye’de İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesine Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2005-2014)”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 16 (1), 198-216.<https://dergipark.org.tr/en/pub/aibuefd/article/305153>
- Krippendorff, K. (2019). Content Analysis: An Introduction to its Methodology (4th ed.). Sage, USA.
- Kurt, A.,& Erdoğan, M. (2015). “Program Değerlendirme Araştırmalarının İçerik Analizi Ve Eğilimleri; 2004-2013 Yılları Arası”. Eğitim ve Bilim, 40(178).<https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/4167>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu. MEB. Yayınları, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015). İlköğretim Matematik Dersi (1, 2, 3 Ve 4. Sınıflar) Öğretim Programı. MEB, Ankara.
- Ozan, C. & Köse, E. (2014). “Eğitim Programları ve Öğretim Alanındaki Araştırma Eğilimleri”, Sakarya University Journal of Education, 4(1), 116-136.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/suje/issue/20635/220033>

- Özdemir, S. M. (2009). “Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi”, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 126-149.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/13712/166017>
- Memnun, D. (2013). “Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Matematik Programlarının Değişimi ve Gelişimine Genel Bir Bakış”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(25), 71-91. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/19398/206017>
- Singer, E. N. (2018). “İlkokul Matematik Öğretim Programının CIPP Modeline Göre Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.<https://tez.yok.gov.tr>
- Taş, U.E., Arıcı, Ö., Ozarkan, H.B., & Özgürlük, B. (2016). “Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı-PISA 2015 Ulusal Raporu”, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 2016.
- Yapıcıoğlu, K. D., Kara, A. D., & Sever, D. (2016). “Türkiye’de Program Değerlendirme Çalışmalarında Eğilimler ve Sorunlar: Alan Uzmanlarının Gözüyle”,Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi, 6(12).
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2018). *Qualitative Research Methods in the Social Sciences*. (11th Edition). Ankara: Seçkin

Ek 1. Sistematik Derlemeye Dâhil Edilen Çalışmalar

- Aksu, H.H. (2008). “Öğretmenlerin Yeni İlköğretim Matematik Programına İlişkin Görüşleri”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1), 1-10.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1492/18034>
- Altındağ, A.,& Korkmaz, H. (2019). “Ortaokul 5. Sınıf Matematik Dersi Öğretim Programının Stake’in Uygunluk-Olasılık Modeline Göre Değerlendirilmesi”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 17(2), 463-501.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/50950/648965>
- Avcu, T. (2009). “Yedinci Sınıf Matematik Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.<https://tez.yok.gov.tr>
- Bal, A.P.,&Artut, P.D. (2013). “İlköğretim Matematik Öğretim Programının Değerlendirilmesi”, Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(4), 164-171.
- Bekdemir, M.,Okur, M., & Kasar, N. (2014). “2005-İlköğretim Matematik Öğretim Programının Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, Erzincan University Journal of Science and Technology, 4(1), 1-22.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/erzifbed/issue/6022/80656>
- Berkant, H. G.,& İncecik, A. (2018). “Ortaokul Matematik Dersi Beşinci Sınıf Öğretim Programının Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, International Journal of Education Technology and Scientific Researches, 3(6), 99-125.<https://dergipark.org.tr/en/pub/ijetsar/issue/40311/434240>
- Budak, M. 2011. “İlköğretim Matematik Dersi 6-8. Sınıflar Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri” ,Master'sthesis, Erzincan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Bulut, İ.,& Kutluca, T. (2015). “An Assessment of the Effectiveness of 6th Grade Mathematics Curriculum in Practice”, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (26), 1-26.<https://acikerisim.dicle.edu.tr/xmlui/handle/11468/6014?locale-attribute=en>
- Demir, M.,& Çelik, A. (2022). “7. Sınıf Matematik Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(1), 93-110. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksued/issue/70839/1019790>
- Duru, A.,& Korkmaz, H. (2010). “Öğretmenlerin Yeni Matematik Programı Hakkındaki Görüşleri ve Program Değişim Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38(38), 67-81.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7798/102148>
- Eski, C. (2017). “Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen ve Uzman Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, Master's Thesis, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.<https://tez.yok.gov.tr>
- Eski, C.,& Hotaman, D. (2023). “8. Sınıf Matematik Öğretim Programına Yönelik Matematik Öğretmenlerinin Görüşleri”. Euroasia Journal of Social Sciences & Humanities, 10(32), 85-112.<https://euroasiajournal.com/index.php/eurssh/article/view/377>
- Gelen, İ.,& Alış, E. (2018). “Ortaokul Matematik ve Fen Bilimleri Öğretim Programının Boyutlarının Değerlendirilmesinde Paydaşların Görüşleri”, Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2(4), 28-42.<https://dergipark.org.tr/en/pub/jier/issue/42063/482147>
- Gökalp, M.,& Köksaldı, G. (2019). “Ortaokul 5. Sınıf Matematik Programının Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi, 8(16), 218-241.<https://dergipark.org.tr/en/pub/ejedus/issue/51353/645805>
- İzci, E.,& Göktaş, Ö. (2014). “Matematik Öğretmenlerinin 5. Sınıf Matematik Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri”. Dumlupınar University Journal of Social Science/ Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (41).<https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/4783/65973>
- Poyraz, G. (2019). “5. Sınıf Matematik Programının Çoklu Verilere Göre İncelenmesi (Afyonkarahisar İl Örnekleme)”, Master's Thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.<https://tez.yok.gov.tr>
- Şen, E. Ö.,& Ünal, D. P. (2021). “Matematik Dersi Öğretim Programının Eisner Eğitsel Eleştiri Modeline Göre Değerlendirilmesi”, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(2), 605-632.<https://dergipark.org.tr/en/pub/yyuefd/issue/64416/1029100>
- Uşun, S.,& Karagöz, E. (2009). “İlköğretim II. Kademe Matematik Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (22), 101-116.<https://dergipark.org.tr/en/pub/musbed/issue/23527/250649>
- Yazıcı, E. (2009). “İlköğretim Matematik Dersi 6.Sınıf Öğretim Programı'nın Değerlendirilmesi Üzerine Bir Çalışma”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.<https://tez.yok.gov.tr>